

SECULIERE FRATERNITEIT

Ten Geleide

Wanneer ik dit schrijf zit Obama aan de lunch in het Capitool en vertrekt straks met zijn familie naar het Witte Huis.... Er is alleszins verschrikkelijk veel enthousiasme, zelfs wereldwijd, en de hoop is groot. Vooral bij de zwarte bevolking. Ik hoop dat zijn aanstelling iets kan betekenen voor de miljoenen "kleine" mensen in Amerika. Ikzelf was een kind toen Martin Luther King de mensen toesprak over zijn droom en daarvan begreep ik toen niet veel, maar ik herinner me nog zeer goed de afschuw in de stem van mijn moeder toen ze me vertelde dat Martin Luther King vermoord werd om zijn ideaal.... Krijgt het goede nu een kans?

In dit nummer vindt u opnieuw een aantal vaste rubrieken terug. De "brief" is het enige blad in het Nederlands dat vertelt over Broeder Charles en zijn nalatenschap: de kleine zusters, priesters en leken die zijn spiritualiteit een plaats geven in hun leven.

U leest er deze keer over de 4 kleine zusters die Gods Liefde naar Bogotha brengt, de Bijbelsprokkels hebben het over de roeping van Samuël, er is de kinderrubriek, lief en leed, een stukje spiritualiteit, er zijn de komende lente en zomerontmoetingen en nog zoveel meer....

In de voorbije Nationale Raad hebben we gepraat over de toekomst, over de volgende 5-jaarlijkse ontmoetingsdag. Dit wordt 2de Paasdag 2010, streep nu al aan in uw agenda! We hadden het ook over de komende Europese ontmoeting en de daaropvolgende Europese vakantie te Vaumarcus aan het meer van Neuchâtel in Zwitserland.

Het zou fijn zijn om ook dit jaar met een goeie groep de mini-retraite, ingericht door Lieve en René en met als spreker Wouter Deruwe, mee te maken, om nog eens vakantieretraite te beleven met een mix van jongeren, ouderen en gezinnen met kinderen. Dit is een van de heel fijne kanten van de Fraterniteiten: iedereen is welkom op de verschillende activiteiten en na een dag praat iedereen met iedereen. Laten we deze openheid tov elkaar bewaren. En dan de eenvoud in denken en doen en de liefde tot Jezus, die staat voor de kleinen...

Christof

BIJBELSPROKKELS

Tuitende oren

In Israël heerste ongerustheid. Het volk was in oorlog met de Filistijnen en zelfs de profeten en rechters vernamen niet meer van God hoe het verder zou gaan. Men zei: "De stem van God wordt niet meer gehoord". Maar er was verandering op til. Israël zou overgaan van een volk zonder centraal gezag naar het koningschap.

Waarschijnlijk heeft het in werkelijkheid meer tijd in beslag genomen, maar de overlevering heeft het begin van die veranderingen in één nacht samengebond: de nacht waarin de sleutelfiguur letterlijk en figuurlijk wordt wakker geroepen.

De nacht was al ver gevorderd in de tempel maar de nachtlamp die brandde bij de Ark van God en die tegen de ochtend uitging, was nog niet gedoofd. Een jongen sliep rustig in de tempel waar hij dienst deed bij de priesters. Hij was er door zijn moeder opgedragen toen hij net de borst ontwend was, en sindsdien had hij er gewoond. Uit zijn diepe slaap werd hij plots opgeschrikt omdat hij zijn naam hoorde roepen: "Samuël, Samuël!" Slaapdronken keek hij om zich heen. Het was bijna ochtend, hij zag het aan de olie van de nachtlamp. Wie riep hem nu op dit moment van de nacht? Het antwoord was niet moeilijk: de enige die nog in de buurt was, was Eli de oude, bijna blinde priester.

Samuël zei: "Hier ben ik", stond op en ging naar de man toe. Bij diens bed aangekomen zei hij: "Hier ben ik, u had me geroepen?" Eli werd wakker. "Ik heb helemaal niet geroepen, ga maar weer slapen." En hij draaide zich om, Samuël een beetje verbaasd achterlatend. Nu ja, dan had hij het gedroomd. Des te beter, kon hij nog wat slapen. Nauwelijks was hij weer ingedommeld, of hij hoorde het weer, eenmaal deze keer: "Samuël!" De stem was dwingend. Samuël ging weer naar Eli, maar kreeg hetzelfde antwoord. Hij begreep er niets van.

Toen hij weer in bed kroop, vroeg hij zich af of hij het misschien toch had verzonnen. 's Nachts hoor je vreemde dingen. Maar kort daarna, weer die stem. Samuël ging weer naar Eli. De oude priester, die nu goed wakker was, begon het te dagen: de jongen hoorde niemand minder dan God zelf roepen. Hij gaf hem de raad: "Ga slapen, en mocht Hij je roepen, dan moet je zeggen: Spreek, Jahwe, uw dienaar luistert."

Met deze vreemde raadgeving ging Samuël voor de derde keer terug naar bed. Toen kwam Jahwe bij hem staan en riep weer: "Samuël, Samuël!" De jongen antwoordde de woorden die Eli hem had voorgezegd. En God sprak met hem. Hij zei hem dat Hij iets ging doen wat de oren zou doen tuiten van iedereen die het hoorde. Hij zou zijn vloek doen neerdalen over het huis van Eli, omdat diens zonen zich misdragen hadden.

Na deze boodschap sliep Samuël nog heel onrustig tot de ochtend. De jongen was degelijk ondersteboven door wat hij had meegemaakt, en hij zag er niet weinig tegenop om de boodschap aan Eli over te brengen. Toen Samuël de poorten van de tempel opende en naar de zonsopgang keek, kwam Eli en droeg Samuël op het visoen aan hem te vertellen en niets achter te houden. Samuël vertelde het eerlijk, en Eli zei: "Het is God. Hij moge doen wat Hem goeddunkt."

Samuël was nog een kind tot dan toe. Na deze nacht niet meer. God had hem geroepen en met hem gepraat. De rust van de nacht was verstoord, de zorgeloosheid van zijn kinderjaren voorgoed voorbij. Samuël wist niets af van het woord van God, hij had het nog nooit eerder gehoord. Er was begeleiding nodig om de jongen te leren luisteren. En die begeleiding komt uitgerekend van Eli, die -wegens het slecht gedrag van zijn zonen en zijn lakse optreden daartegen- niet echt op een goed blaadje stond bij God. Zo tussen de regels door is dat een voorbeeld van hoe mensen nooit helemaal slecht of goed zijn; iets wat de Bijbel trouwens wel vaker illustreert.

Geroepen in een tijd van profetische schaarste was Samuël voorbestemd om een groot profeet te worden. God kiest zijn woordvoerders zorgvuldig uit. En Hij maakt het hen niet gemakkelijk. De eerste boodschap die Samuël van God krijgt, is er een die hij liever niet hoorde. Het is een streng oordeel over de priester die hem heeft opgevoed. Geen wonder dat hij het niet wilde zeggen tegen Eli. Maar het is weer de oude priester die hem opdraagt woordvoerder van God te worden. Samuël leerde in een nacht en een ochtend naar God te luisteren en namens Hem te spreken. Zo wordt Samuël geroepen, zo begint de verandering. Het is immers deze grote profeet die later de koningen Saul en David zal zalven en dat is een nieuwe periode voor het volk Israël.

Meer weten? Lees 1 Samuël 3

Barbara Focquaert

TOBIT: VERLANGEN BIDT ALTIJD

Mini-retraite 21-23 mei 2009, met Wouter Deruwe

Wouter Deruwe is priester van het bisdom Brugge en bezieler van "De Hoeksteen", leerhuis voor hedendaagse christelijke spiritualiteit, zie www.dehoeksteenkeiem.be.

Tezamen met een hele schare lekenvrijwilligers begeleidt hij, individueel en in groep, mensen die op weg willen gaan, en helpt ze bij het zetten van een eerste kleine stap. Met vele mensen gaat hij jaren op weg. Zoekers naar geloofsverdieping en mensen die grond zoeken onder hun voeten en soms heel ver van de kerk staan ontmoeten mekaar geregeld bij hem thuis.

Het initiatief groeide uit Jonge Kerk en was eerst toegespitst op jongeren. Nu vinden mensen van alle leeftijden, meest leken, maar ook religieuzen en priesters, hun weg naar Keiem. In De Hoeksteen gaan allerlei activiteiten en vormingen door, er is ook plaats voor enkele gasten en een kleine groep kan er verblijven.

Wouter kreeg een theologische vorming, specialisatie spiritualiteit. Hij studeerde over en ontwikkelde een methode voor geestelijke begeleiding. Hij is ook bestuurslid van een Europese groep van geestelijke begeleiders. Om de vier jaar zorgt hij voor een vorming van begeleiders. Twee jaar lang komen ze dan maandelijks voor een dag of een weekend samen.

Wouter is lid van de Priesterfraterniteit. Hij zet zich ook in voor de parochie en voor het jongerenkoor en dat gaat, om het met een parafraze te zeggen, over "meer dan liekens"! Als het zijn beurt is om te preken, kiest hij niet voor een vrome speech, maar eerder voor woorden die mensen kunnen raken.

De mini-retraite wordt een weg die we tesamen gaan afleggen, ons spiegelend aan het bijbelboek Tobit. Bij het begin van die weg gaan we op zoek naar ons persoonlijke diepste verlangen. We ontdekken dat dit verlangen ook een gebed is en we zoeken naar de kleine stap die we kunnen zetten.

De mini-retraite gaat door in Ter Loo (Loppem bij Brugge). Ze begint met het avondmaal op donderdag 21 mei, en eindigt met het middagmaal op zaterdag 23 mei.

De prijs hangt af van het aantal inschrijvingen, reken op 75-85 EUR.

Inschrijven uiterlijk tegen 3 mei a.u.b., bij Lieve en René Haentjens, 09-230.88.48 of rene.haentjens@skynet.be.

Vegetarische maaltijden zijn mogelijk, vraag het bij de inschrijving. Ingeschrevenen krijgen een brief met wegbeschrijving en programma.

Er is in Ter Loo maar één kamer op het gelijkvloers (met twee bedden), de andere deelnemers moeten met de trap naar de eerste verdieping.

Lieve en René.

**AD MAJOREM DEI GLORIAM! (Sint Ignatius)
TOT MEERDERE GLORIE VAN GOD!**

Op 3 oktober II. overleed Filip Germer in Wilrijk (zie vorige Fratbrief, p. 47). Filip was een denker. De hiervolgende tekst is van zijn hand en werd bij zijn afscheidsviering voorgelezen. Het is een bezinning op wie God is. Een lezenswaardige tekst voor alle zoekenden van onze tijd...

Ik wil nu, in stilte, dichtbij het diepere zijn, het diepere in de dingen en in mezelf. Ik noem het met dat korte, nietszeggende zwaarbeladen woordje 'God'. Och, echt kennen kunnen we dat diepere niet. Ik kan het alleen maar raden, veronderstellen, vermoeden, ... met wat ik ben, uit wat ik ervaar, uit wat ik hoor en zie ...

Wat ik weet is dat het beste en diepste in ons, méér is dan wijzelf, gróter is dan wijzelf, dat het ons overstijgt en dat het, - niet altijd maar toch dikwijls stand houdt, ook bij pijn en verdriet, bij ziekte en tegenslagen, bij ondank en onverschilligheid. Op onze diepste en sterkste momenten kunnen wij er dankbaar - gelukkig om zijn. We geven het vele, heel verschillende namen, of dragen het stil in ons hart als een geheim waaraan we geen naam willen of kunnen geven. Ofwel spreken we simpel over iets hoogs, iets heiligs, iets méér dan het gewone in ons, of toch maar, och, waarom niet, heel gewoon over 'God'. Een God van wie niemand echt bewijzen kan dat hij bestaat, van wie niemand echt bewijzen kan dat hij niet bestaat. Ik geloof op mijn manier, in wat mijn God is.

Nee, ik geloof niet in iets machtigs dat zich van buiten ons opdringt. Voor mij is God zeker geen 'opper-wezen', niet iets 'up-there' ver weg

daarboven of daarbuiten. God is voor mij wel iets binnen-in, iets 'tief in uns hinein'.

Het is een innemende God, een ingebakken God, een geïncarneerde God, een God op menselijk vlak. Een God waarvoor ik nederig buig om het eerbiedig te vereren, ook al blijft het altijd een mysterie, een mysterieus iets dat ik dus niet begrijp.

Soms ervaren we Hem zo dichtbij, zó sprekend, zó aanklampend, in onszelf, in dieren, in bloemen en planten, in stenen, in bergen, in meren en zeeën, ... vooral toch in ménsen, in de charme van mensen, in de lachende snoetjes van kinderen, in de gerimpelde gezichten van oudjes, in vriendschap en genegenheid en bezorgdheid van mensen, in muziek en romans en gedichten en kunstwerken van mensen ...

Het gaat immers niet om een God, groot en machtig ergens hoog en ver, God weet waar. Het gaat om een God vlakbij ons die in zijn schepping God is, die zelf die schepping is.

Deze God is voor mij een immanente God, wat wil zeggen een God die voortdurend van nabij aanwezig is, als een dynamisch scheppende kracht die zich overlevert aan mensen. Een immanente God is een God in de handen van Mensen, goedgelovig of niet, die zoals Sisiphus altijd weer opnieuw het zware rotsblok, het steeds meer naar beneden rollende rotsblok naar boven tillen, in de overtuiging dat het met de aarde en de wereld en de mensen beter kàn en beter móét, ook al beseffen zij, ook al zien zij dat zij met hun rotsblok nooit helemaal op de top van de berg zullen geraken.

Wij zijn geen mensen van de aankomst, geen mensen van het podium, geen mensen die ooit kunnen zeggen: 'Voilà, we zijn er!'

Wij zijn mensen van de weg, wij zijn mensen onderweg, meebouwend aan een God die nooit af is. En ligt daarin misschien niet meteen ons eeuwig leven: in ons hier op aarde meegewerkt te hebben, in ons meegebouwd hebben aan God die nooit voltooid is. ...

Het gaat erom nu, op onze kleine plek hier op aarde mee te bouwen aan iets moois, meer aangenaams, meer eenvoud, meer goedheid en dus om méér God. En het gaat om het aanvaarden van wat deze wereld nu eenmaal biedt, zowel aan vreugde en geluk als aan gruwel, pijn en verdriet.

God is iets dat het hele universum, de hele natuur, alle mensen - vooral alle mensen - bezielt, oproept en stuwt en waaraan wij mensen moeten meewerken, niettegenstaande alle menselijke onvolkomenheid, zwakheid en gebrek om meer schoonheid, waarheid, goedheid, gerechtigheid en vrede te bereiken in deze wereld.

Zo zullen we na onze dood door iedereen vergeten en zalig zelveoos voortleven in God, voort leven in de grote major Dei gloria - stroom die door het universum loopt en alles meevoert wat ooit geacteerd is en gepresteerd zal worden.

EUROPESE VAKANTIE TE VAUMARCUS (Zwitserland): u kunt nog inschrijven! Zie vorig nummer, p. 41.

Voelt u zich reeds enkele jaren verbonden met de Fraterniteiten? Wenst u te getuigen over de Fraterniteiten in Vlaanderen en kunt u zich kan vrijmaken van 10 tem 14 juli 2009? Dan is u welkom op de vergadering voor de nationale verantwoordelijken.

Deze vierdaagse gaat ook door te Vaumarcus. De voertalen zijn Frans en Engels.

Wie interesse heeft om mee te reizen mag contact opnemen met:

Christof Bogaert, Groenestraat 243A, 8800 Roeselare

☎: 051/72 24 56

E-mail: chris.bogaert@fulladsl.be

VAKANTIERETRAITE 2009...

“Op weg met Paulus! Laat je raken door Jezus Christus...”

is het thema van de komende vakantieretraite die plaatsvindt van 19 tot 24 juli 2009 in het totaal vernieuwde ontmoetingscentrum “De Bark” te Heusden-Zolder.

Spreker is **prof. Geert Morlion**.

Opnieuw zet zich nu reeds een enthousiast team in om u een onvergetelijke vakantieretraite te bezorgen. Schrijf u in, **het is goed dat jij er bent!**

Dit slaat op jou, op de kinderen, maar ook op Hem. Woorden voor elkaar... Er zijn voor elkaar.

‘s Ochtends een bezinning en in de namiddag een aangename activiteit voor iedereen. Niets is verplicht. We bieden slechts aan. Een formule van vakantie en retraite die al meer dan 30 jaar werkt.

Er zijn mensen die alleen komen, koppels, gezinnen en religieuzen. Voor de kinderen zijn er ‘s ochtends en ‘s avonds eigen activiteiten. De relatie met elkaar en God staat in zo’n week centraal!

Een dagschema waar iedereen naar behoefte aan kan deelnemen:

07.35 u. *Breviergebed*

08.00 u. *Ochtendwijding*

08.10 u. *Ontbijt*

09.30 u. *Eerste conferentie (kinderen met leiding eigen activiteit)*

10.30 u. *Stille tijd*

11.30 u. *Eucharistieviering*

12.30 u. *Middagmaal*

Pauze

14.30 u. *Namiddagprogramma*

16.00 u. *Vieruurtje*

17.00 u. *Groepsgesprek of Aanbidding*

18.00 u. *Avondmaal*

20.00 u. *Tweede conferentie en avondsluiting (kinderen met leiding eigen activiteit)*

21.30 u. *Breviergebed en Gezellig samen*

Voor informatie:

- Christof Bogaert, Groenestraat 243A, 8800 Roeselare
☎: 051/72 24 56
E-mail: chris.bogaert@fulladsl.be
- Koos Witteman, Noordstraat 13, 9961 Assenede
☎: 09/373 62 23
E-mail: witteman@tele2allin.be

De prijzen voor de vakantieretraite zijn bekend, volpension, met koffie en vieruurtje:

Voor de volwassenen **€175**

kinderen tussen 12 en 18 jaar (secundair onderwijs) **€130**

kinderen tussen 6 en 12 jaar (lager onderwijs) **€110**

kinderen tussen 3 en 6 jaar (kleuterschool) **€80**

kinderen tussen 0 en 3 jaar **gratis**

Dit zijn de prijzen bij betaling voor 1 juli.
 Wil bij inschrijving de namen en de leeftijden van de kinderen vermelden aub, en de namen van de volwassenen.
 Kinderen niet vergezeld van één van de beide ouders betalen € 25 bij.

Indien de prijs te hoog is, geef dan een seintje, dan betaal je volgens afspraak.

Wie na 1 juli 2009 nog betaalt, betaalt per persoon € 10 bij.

U mag storten op rekeningnummer:

733-0477659-61

Johan Vannevel

Slingerstraat 38

8820 TORHOUT

Mededeling: Vakantieretraite: x-aantal volwassenen, x-aantal kinderen met hun resp. leeftijden.

Graag tot dan! Je bent van harte welkom!

UITNODIGING JAARLIJKSE ONTMOETINGS DAG

Zondag 22 februari

De jaarlijkse ontmoetingsdag van de seculiere fraterniteit West Vlaanderen gaat door in het Parochiaal Centrum "KRUISPUNT" 8480 EERNEGEM, St.Sebastiaanstraat 1 (achteraan de kerk).

Je bent reeds welkom vanaf 9u30 en eindigt rond 17 uur.

E.H. Geert MORLION, professor aan het Groot Seminarie te Brugge en groot kenner van de Paulusfiguur, zal deze dag begeleiden en begeesteren met het thema:

“ GEGREPEN DOOR CHRISTUS: DE WEG VAN PAULUS “

De dag staat open voor iedereen: leden en vrienden van de spirituele familie en kinderen.

Gelieve te zorgen voor eigen picknick, soep en drank zal ter plaatse te verkrijgen zijn.

Opvang en animatie voor kinderen is voorzien. We sluiten de dag af met een Eucharistieviering.

De bijdrage in de kosten bedraagt 10 euro voor de volwassenen, gratis voor de kinderen.

Inschrijven en info kan bij Anne Marie Waerlop

☎ 051/72 33 07

(Annemarie.waerlop@skynet.be)

Deelname in de kosten kan gestort worden op de rekening van de Sec.fratern.Charles de FD- Torhout graag tegen 16 februari as.

TEN GELEIDE

Een hoofdstukje priesterfrat in Vlaanderen sluit ik vandaag af. Ik stel jullie de teksten voor die klaar liggen:

- een brief van de internationaal verantwoordelijke Abraham
- een paar geluiden uit de laatste recollectie
- een woordje bij de ziekenzalving van Karel Goossens
- het bezinningsthema ter voorbereiding op Malta, dat je in je eigen groep kan doen en mogelijks een samenvatting aan Jan bezorgen.
- een mijmering of groot dankwoord vol bewondering voor een echt zuiver karaat priester die de spiritualiteit van Charles de Foucauld bezat. Een mens waar ook ik veel jaren naar opkeek. Die dankbaarheid wil ik ook uitspreken voor die ruim 20 jaar dat ik Paco leerde kennen bij de Europese ontmoeting in Drongen: voor mij het begin van een veel bredere voeling met de priesterfraterniteiten en de Seculiere fraterniteiten.

Nu geef ik het vaandel door. Voor mij is dat geen verlies, want die rijkdom blijft leven.

Voor Jan moet het een grote winst zijn aan fijne ervaringen. Met Luc zal hij de kar wel trekken. In dit nummer verschijnt een foto van het tweespan, een uitnodiging voor de recollectie en de data. Ergens op de achterflap vind je wel de andere gegevens. Groetjes van Amand.

**BRIEF AAN DE FRATERNITEITEN
DECEMBER2008**

JEZUS, HEILAND VAN DE MENSHEID

Aan de Priesterfraterniteit Jesus Caritas:

Beminde Broeders,

De viering van Kerstmis valt samen dit jaar met een economische crisis, die de hele mensheid beroert. Het werd de 'kroniek van een aangekondigde dood' zoals in de roman van Gabriël Marquez. In 1997 voorspelde het Kyoto- akkoord over de algemene opwarming van de aarde, dat deze verandering een zware weerslag zou hebben op het ecosysteem en onze economie.

De leiders en de maatschappij hebben niet te zwaar getild aan deze allerernstigste verwittiging. We leven met een weelderige overvloed bij weinigen, die de ellende van miljoenen mensen veroorzaakt. De

dwaasheid van deze houding heeft geleid tot de toestand waaronder we vandaag lijden. De honger en de natuurrampen namen toe. De bloedige oorlogen en het geïnstitutionaliseerde geweld vermeerderden. Onze wereld is meer chaotisch.

Bij het vieren van de geboorte van de Heiland krijgt de aankondiging van de profeet opnieuw zin: *'Het volk dat in de duisternis zat, heeft een groot licht aanschouwd; en over hen die in het land van de schaduw van de dood gezeten waren, over hen is een licht opgegaan.'* (Mt 4, 16)

Midden de duisternis worden we opgeroepen om bron van licht te zijn, zoals Jezus. We zijn bewust van het moeilijke van dit ogenblik, maar we zijn zeker dat de redding van God komt. Dat zet ons aan om altijd naar een antwoord te blijven zoeken. Het is nog niet te laat, zoals sommigen denken, opdat de mensheid haar verstand gebruikt en zich van haar dwaze weg afkeert, zoals we die nu meemaken.

In de retraite die ik met vreugde mocht begeleiden met de fraterniteiten van Spanje, in augustus laatstleden, zagen we er de noodzaak van in dat onze fraterniteit Jesus Caritas verder gaat om een teken voor onze kerk en onze maatschappij te zijn. Met de nederigheid van Broeder Charles, wiens 150° geboortjaar wij herdenken, met zijn profetische boodschap die ons eraan herinnerde geen 'ingeslapen wachten of stomme honden' te zijn, worden we uitgenodigd om getuigen van deze redding te zijn.

Het vervult me met hoop dat velen geïnteresseerd zijn om een Nazaretmaand mee te maken alsook dat de communicatie tussen de broeders is versterkt.

Ik beveel aan God de broeders aan die ons verlieten om naar het Vaderhuis toe te gaan, waaronder enkele van onze stichters als Jacques Leclerc van Canada en Paco Clemente van Spanje. Ook mijn geliefde moeder Marcelina Abréu, van wie we in juni laatsleden afscheid namen. Met haar verenigd te zijn in haar Pasen was een Godservaring waarvoor ik ten diepste dank zeg. Dank aan allen die me die dagen begeleidden.

Ik verlang ernaar jullie aan te moedigen om na te denken over het Directorium en de Gids die we jullie toestuurd. We verlangen jullie suggesties vóór maart om onze raad van april voor te bereiden. Mogen de lichtjes van Kerstmis ons herinneren aan Jezus, het ware licht van de wereld!

*Vrede aan allen
Abraham Apolinario.*

PACO CLEMENTE, DE BOEZEMVRIEND

Paco, broeder en boezemvriend, je hebt ons altijd het beste van jezelf gegeven: je vriendschap, je geloof, je grondigheid, je strijd, je hart verdeeld tussen je familie, je vrienden, je fraterbroeders, je christelijke gemeenschap, de parochies waar je je ten dienste van allen stelde.

Je hebt ons Nazaret geschonken vanuit je ondubbelzinnig integer menszijn die het kleine en wat niet schittert aanvaardt en bemint. Je hebt je opgehouden waar God wou dat je was, zonder te rebelleren tegen Hem noch te verkiezen om op te stijgen in postjes. Tot in je appartement 320 van El Rosell van Cartagena heb je ons Nazaret getoond in je houding van gebed en stilte. Dank om de Nazaret-geest, de intuïtie van Charles de Foucauld een constante in je fraterleven en je menszijn aan de anderen gegeven, doorheen je dienstwerk in je strijd.

Paco, de boezemvriend, je hebt in de laatste bulletin Jezus Caritas geschreven: "Neem uit het onderwijs de ervaring weg en het wordt ideologie, neem uit het gebed de zoons- en vriendschapsrelatie met de Vader en er zal een vervuller van religieuze plicht opduiken. Neem aan de woorden hun dimensie van stilte weg en het wordt praterij. Jezus is een meester vol wijsheid omdat hij ervaren heeft; Hij is een contemplatief omdat Hij de ervaring heeft door de Vader bemind te worden. Hij is een apostel omdat Hij gedwongen is mee te delen wat Hij van de Vader heeft ontvangen. Hij is een mens omdat Hij rechtstreeks in het leven is verweven. Alles is de dimensie van Nazaret, die zich toont in het leven van een onderweg zijnde Jezus."

Dank om je ervaring van actief en contemplatief mens die je bent geweest, omdat je geen gebruik hebt gemaakt van een buitenaardse mystiek, omdat je nooit in de boomtakken bent gevlogen. Je hebt vanuit je hart het beste gegeven dat God in een mens heeft gelegd.

Dinsdag 18 november; om 5.10 u in de namiddag heb je de Heer ontmoet van aangezicht tot aangezicht. Hij toonde u zijn gelaat dat je steeds hebt geschouwd in elke mens die je pad kruiste. Je leven heeft ontmoetingen gezaaid, je hebt in vele mensen (familie, immigranten, mannen en vrouwen die naar jou toegekomen zijn, priesters binnen en buiten de frat, de kleinen, de eenvoudigen - zaden die zeker in goede aarde gevallen zijn, daar je een goede zaaier bent geweest, zoals ook in jou de zaden hebben gekiemd van geloof, hoop en broederliefde, rechtvaardigheid, vrede, verdraagzaamheid en overgave aan de minsten.

dank dat je ons met je leven de kleinheid van God hebt getoond wanneer we klein zijn

Zoals Lama Zui-Phung, het fictief personage zegt: "De grondpijler van een volwaardig bestaan is trachten het geluk te bereiken door anderen gelukkig te maken. De liefde en de zelfgave aan hen die ons omringen maakt ons vrij en laat ons toe los te komen van onze persoonlijke bindingen en ook onze beperkingen te overstijgen. Ons bestaan houdt op begrensd te zijn als ze blijft doorstromen in personen wie we beminnen."

Wees er zeker van dat je voortleeft in ons. Nooit heb je betreurd de telefoon op te nemen om je aan je vrienden te interesseren, nooit heb je geweigerd iemand te bezoeken die om je aanwezigheid zo dankbaar was; je hebt niets als het jouwe beschouwd, omdat je hart in de persoon lag en niet in materiële dingen.

Omdat je je vriendschap vanuit het hart beleefde omdat je van het volk hield en mensen die gegeven waren aan de dienst van de Kerk en de wereld met een puur en contemplatief hart. Zonder te willen opklimmen in machtsposities en invloed te willen verwerven.

In een van je boeken schreef je: 'Hoe goed heb je mij gedaan, Heer, mij zonder iets achter te laten voor een moment'

Welk een vrijheid heb je mij gegeven, tegenover wat anderen dachten en niet zeker was

Dank Paco, omdat er, hoewel niet veel, mensen zijn zoals jij, de hoop ons zegt dat die geest zal doorleven en anderen je zullen volgen omdat het objectief van Jezus, het Rijk, zal opgebouwd worden en gezocht worden zoals jij deed.

Jij hebt ons goed gedaan, niet alleen met je evangelieboodschap, met je goed voorbereide en levendige vieringen, met je dienst aan de priesterfrat Jezus Caritas, als regionaal verantwoordelijke gedurende zes jaar en je onophoudelijke dienst aan andere fraterniteiten. Je hebt ons zoveel goed gedaan met je aanwezigheid in de moeilijkheden, als het leven een probleem werd, met je soms ironische humor die gevuld was met liefde, met je geduld om het ritme van ons leven te respecteren, zonder op te jagen maar altijd luisterend terzijde staan.

Dank om zovele belevenissen, vertaald in je gedichten, voor de woestijndagen, afgesloten rond de eucharistische tafel, je levensherziening in frat, voor de dialogen en de stiltes die je hebt gedeeld.

Dank omdat je de laatste tijd nooit klaagde om je

MASSIGNON 3

We maakten kennis met de persoonlijkheid van Louis Massignon in een eerste katern en daarna lazen we enkele uittreksels uit de brieven die broeder Charles richtte tot diegene in wie hij hoopte een opvolger te vinden.

We ronden die kennismaking met Massignon nu af met een laatste katern die integraal handelt over de “erfenis” van Foucauld zoals Massignon en na hem ook Jean François Six het hebben begrepen.

Dit is een vertaling van een artikel getiteld UNE SPIRITUALITE uit het boek van J.F.Six: L'aventure de l'amour de Dieu: Ed du Seuil 1993

EEN SPIRITUALITEIT

De dood van iemand die men graag ziet en voor wie men een diepe eerbied heeft, geeft aan degene die men uit handen gaf zijn volle gestalte; ten minste indien men binnentreedt in de ware rouw. Deze bestaat er niet in zich in te graven in de pijn, maar in het aanvaarden van de scheiding en met degene die er niet meer is, een nieuwe geschiedenis te beleven, in de herinnering en in klaarheid. Massignon is in actie getreden direct na de dood van F.: meteen wilde hij hetgeen F. was begonnen, verder zetten en men weet op welke wijze.

Als leidraad heeft M. de herinnering aan enkele ontmoetingen en gesprekken, eerder korte, met F. Vooral heeft hij de tekst in handen van het Directoire en de 80 brieven die hij van F. ontving. Deze brieven zal hij lezen en herlezen gedurende heel zijn leven. Hij zal er steeds voeding in vinden. Hij zal ze citeren op belangrijke momenten van zijn bestaan, als waren het essentiële accenten.

Nu F. gestorven is, ziet hij nog beter wie hij voor hem was: niet zozeer een geestelijk leider – F. weigerde en verbood zelfs als dusdanig beschouwd te worden – maar een “oudere broer”. Op het einde van zijn leven zal hij deze precisering herhalen: F. was voor hem die “oudere broer” die hem bracht op de wegen van de mystiek, die hem meetrok in het zoeken naar een eigen roeping gepaard met een immens respect.

Wanneer M. , samen met zijn geestelijke leider besluit tot het huwelijk, dan zal F. hem bevestigen in deze keuze, alhoewel hij hem graag als priester had gezien aan zijn zijde. In tegenstelling tot Claudel, die zijn ontgoocheling uitdrukt en tezelfdertijd de huwelijksstaat naar beneden haalt, zal F. broederlijke en juiste woorden spreken. Hij komt ertegen op dat men aan M. zegt dat het huwelijk een “uitboeting” is en hij noemt het een “bewonderenswaardige roeping”. Het essentiële voor F. is de roeping van de gedoopte; het appèl tot het religieuze leven is geen teken van meerwaarde: “God zal niet toelaten dat al deze zielen die Hem van ganser harte beminnen in het religieuze leven zouden stappen. Aan een zeker aantal onder hen, zoals aan u, zal Hij de roeping geven om te leven midden in de wereld in de heiligheid van het huwelijk.”

Geen twee klassen: de priesters en de leken, de religieuzen en de gehuwden, met de idee dat alleen de eersten God beminnen “met geheel hun hart” terwijl de anderen maar een middelmatige liefde zouden hebben. Men kan de “Welbeminde” liefhebben in en buiten het huwelijk: ja de roeping tot het huwelijk is wonderlijk groot. En het DIRECTOIRE, dat een handboek van volmaaktheid wil zijn, is bestemd voor leken, voor priesters en religieuzen.

Het is dus in “het huwelijk midden in de wereld” dat F. zijn jongere broeder aanspoort om een intens geestelijke leven te leiden. Maar welke zijn dan de grote lijnen van deze Foucauld - spiritualiteit bij het lezen van de brieven aan Massignon?

Vooreerst dit: God is gelukkig. Hij wordt nooit door F. voorgesteld als een somber en schrikwekkend wezen maar als een wezen dat de volheid van de vreugde bezit. Dat is de allereerste overtuiging van gans zijn leven sedert zijn bekering....

Deze God die gelukkig is, is niet opgesloten in zijn geluk, Hij bemint de andere-dan-zichzelf, de mens. Foucauld zal altijd deze sterke overtuiging uitdrukken dat God elke mens bemint, persoonlijk, en dat geen enkel mens hem vreemd is en dat Hij bemint zonder ooit die liefde te onderbreken, te vergeten of er

zich van af te keren.

Op welke wijze bemint God? Als een vader? Deze symboliek staat niet voorop in de brieven aan M. Het essentiële beeld is dat van een God die “de goddelijke minnaar van onze zielen” is. Vanaf de tweede brief spreekt F. over deze “eeuwige geliefde”: “Degene die wil de geliefde van onze zielen zijn” schrijft hij op 3 december 1909. Een andere en zelfde uitdrukking is “de goddelijke Bruidegom van onze zielen” of “de zeergeliefde Bruidegom van onze zielen”. Zo schrijft hij in zijn laatste brief, de dag van zijn sterven. En het gaat over een liefde die op zoek is naar degenen die Hij bemint, naar ieder mens, in een onophoudelijk zoeken. Hij bemint het eerst, dat is de pure Johanneïsche traditie- Hij bedelt om onze liefde; Hij nodigt ons uit om Hem te beminnen, laat ons toe Hem te beminnen, vraagt om onze liefde.

In deze symboliek is F. als de vrouw tegenover de Bruidegom, een vrouw verliefd tot over de oren. Men mag opmerken dat er een hele vrouwelijk kant was in zijn menselijke en spirituele persoonlijkheid: vandaar zijn nadruk op het hart en op de overgave aan God. “Wij zijn in de handen van de Welbeminde, Hij die oneindig minnend is”

Het komt er dus op aan zich aan die Geliefde toe te vertrouwen en ook aan hem antwoord te geven: het komt erop aan, zoals een vrouw tegenover haar minnaar, om “te doen wat het meest behaagt aan God”.

Er leeft in F. tezelfdertijd een zeer grote zin voor het absolute, die maakt dat hij op het ogenblik van zijn bekering, slechts voor God alleen verlangt te leven. Zonder de hulp van abbé Huvelin zou F. wellicht bekoord geweest zijn door dit absolute, ook al was het een absoluutheid van de Liefde.

Hij zal slechts langzaam naar de mensen gaan, en allereerst vanuit die zotte liefde voor de Minnaar, Hij die met zijn edelmoedig hart elke “ziel” bemint.

Op het beginpunt is het “voor God”, omdat hij God passioneel bemint, dat hij zal zoeken om allen die door God bemind worden, te beminnen... Met deze verbazingwekkende vergelijking: “zoals men de kinderen van een geliefde vrouw bemint” zo zal ons hart meer en meer open komen voor alle

schepselen van God.

Deze kennis van God als Liefde, als Minnaar, die heeft F. van Jezus bekomen. Niet nodig om hier de plaats van de Incarnatie in de spiritualiteit van F. te benadrukken. Het is een centrale plaats waarrond heel zijn leven cirkelt.

Het is de Jezus die hij ontmoette op het moment van zijn bekering. Een Jezus vooral herkend als een Jezus van Nazaret. Jezus in dat eerste deel van zijn leven, de nog verborgen Jezus, deze Jezus is de broeder, de weg waarlangs men de Bruid verkrijgt, en ook de weg waardoor men tegelijk gezonden wordt naar de anderen, naar geheel deze mensheid waarvan hij zich de beminde broeder heeft gemaakt.

Het doel is de “eeuwige vereniging” met de geliefde. Om waardig te zijn van Gods hart, om Hem waardig lief te hebben is de enige weg te beminnen zoals Jezus, met Hem en door Hem. Hij wil de Welbeminde navolgen om met Hem slechts één hart zijn. Hij herhaalt voortdurend dat woord van Paulus: “Niet ik leef, het is Jezus die leeft in mij”.

Die Jezus benadert men doorheen het Evangelie: “Ons laten doordringen van Jezus’ geest door het lezen en herlezen, het mediteren en onophoudelijk hermediteren van zijn woorden en zijn voorbeelden. “Dat Evangelie dat is eenvoudig.

Deze spiritualiteit van F., net zoals die van Franciscus van Assisi of Frans van Sales, is helemaal in het teken van de liefde en sterk geënt op de menselijkheid van Christus; helemaal geen sentimentaliteit noch vage tederheid.

De liefde is voor F. niet in de eerste plaats affectief maar effectief: hij hield niet op God en zijn Christus te beminnen in de nacht, de dorheid, de woestijn. De brief, vijf maanden voor zijn dood geschreven is daar nopens van kapitaal belang: “De liefde bestaat er in niet te voelen dat men bemint, maar te WILLEN BEMINNEN. Hij voegt eraan toe dat er van de kant van Jezus geen bewijzen moeten komen: “Wat betreft de liefde van Jezus voor ons, die werd voldoende bewezen om erin te geloven zonder te voelen”

“Vertrouwen, hoop” zo schrijft F. aan Massignon; hij nodigt hem daarbij uit om de geschiedenis van de genaden die God hem (Massignon) had gegeven in herinnering te brengen.

F. zal de nadruk leggen op die beweging van hoop (espérance) die men steeds moet beleven, daar waar Massignon de neiging heeft tot moedeloosheid bij de bekeringen die hem overvallen.

Er bestaat een dialectiek tussen de tederheid van God en de menselijke ontrouw. De blik op deze ontrouw brengt ons steeds meer naar die tederheid van God. In de brief van 13 juli 1916 staat het volgende:

“laten we vaak aan mekaar het verhaal doen van de dubbele geschiedenis van de genaden die God ons gaf sedert onze geboorte en de geschiedenis van onze ontrouw. We zullen er de meest zekere en vertederende bewijzen vinden van zijn liefde voor ons, die lange tijd ver van God leefden. We vinden er helaas ook de zo talrijke bewijzen van onze ellende. Dat volstaat om ons te verliezen in een onbegrensd vertrouwen in zijn liefde.

F. is heel duidelijk: hij verhindert Massignon te blijven steken bij zichzelf en zijn ellende: “Val niet terug op die modder in jezelf... men moet niet altijd naar zichzelf kijken, de liefde kijkt naar wat men bemint... Dat is niet beminnen wanneer men voortdurend denkt dat men deze liefde onwaardig is...wie bemint wil slechts denken aan hetgeen hij bemint.”

Aldus moet men in de bekeringen zelf een hoop vinden, iets dat overvloeit: “elke bekering die toegelaten wordt is een genade”.

Zijn groot vertrouwen in God geeft hem de zekerheid dat deze God aanwezig is in alle moeilijkheden. In alle kruisen, of het nu beproevingen zijn, dorheid, angst of onzekerheden...F. zal M. voortdurend zenden naar de andere, aan wie men laat kennen dat God liefde is. Dat zal de andere redden. Wanneer hij denkt dat M. naar de Sahara zou komen, schrijft F. “ge zult kennis maken met de bevolking: ge zult hun niet spreken over dogma, maar ge zult u laten beminnen door die bevolking, ge zult vrienden maken van allen.”

Nog een woord over de spirituele onderscheiding .

Wanneer F. vaak het belang van een geestelijke leider aanduidt dan is het geenszins om z'n oordeel aan een ander over te laten, op een passieve wijze. F., van nature individualistisch en zo onstuimig, weet dat hij ten gronde de blik van een ander nodig heeft, van een wijze, die zal beletten zich op te sluiten in zijn eigen waarheid, en te vlug te gaan. Hij had het geluk op zijn levensweg een geestelijk leider te vinden die hij nodig had, intelligent en goed tegelijk, lucide en zacht. In zijn eigen leven had hij de noodzaak daarvan gevoeld. Het echte probleem is om een goede leider te ontdekken”. Er moet slechts één zijn, en heel goed gekozen, in wie men het volste vertrouwen moet hebben.”

Dus zelf eerst met scherp inzicht die zeldzame parel ontdekken en er zijn vertrouwen aan schenken.

F. met zijn vurig en ongeduldig temperament, had aldus de zin voor de wachttijden verworven. Hij vraagt dan ook om tijd te nemen, om te kunnen wachten. Wanneer men in de onzekerheid is dan wil dat zeggen dat God het Statu quo verlangt. Men moet midden die onzekerheid kalm blijven terwijl men verder op zoek gaat. Dat is een essentiële voorwaarde voor het geestelijk onderscheid. Die zeer actieve F. is tegelijk zeer voorzichtig.

Massignon is dus doorheen de brieven van F. en doorheen zijn Directoire in een goede spirituele scholing.

Geheel zijn leven lang zal hij de raad van zijn oudere broeder in praktijk trachten te brengen.

HET VERLANGEN NAAR HET MARTELAARSCHAP

In een conferentie van 1956 onder de titel:“Foucauld in de woestijn voor de God van Abraham, Agar en Ismaël” zal Massignon uitgebreid zijn band met F. oproepen. Deze F. was met zijn hart en zijn gebed aanwezig bij zijn bekering van 1908.

“Toen ik wist dat F. voor mij had gebeden vanuit de verre Sahara, zou een eeuwige vriendschap mij met hem, mijn

oudere broer, verbinden. Deze vriendschap was bezegeld door gebed en steunde op ons wetenschappelijk onderzoek.

Massignon legt sterk de nadruk op het priesterlijk teken (signe sacerdotal) van F. een teken dat nu ook Massignon zal kenmerken..." F. liet mij verstaan door zijn leven en vooral door zijn dood, dat de priester een aalmoes bezit van eeuwige gastvrijheid, aan hem gegeven door een ter dood veroordeelde, op het ogenblik dat hij (= Jezus) verraden, overgeleverd en ter dood gebracht werd."

Op 17 februari 1958 wordt M. uitgenodigd door het tijdschrift 'Recherches et débats' om te komen spreken over F. wiens honderdste geboorteverjaardag wordt herdacht, in het 'Centre catholique des intellectuels français, Rue Madame 61 in Parijs. Hij staat op de tribune samen met Robert Barrat, Michel Carrouges en Jean-François Six. Sedert twee jaar vecht Massignon voor de vrede in Algerije. Sedert 1954 is hij voorzitter van het comité voor amnestie aan de politieke veroordeelden van overzee. Men verwijt aan M. ook zijn steun aan Masmoudi, voorzitter van de Tunesische studenten in Parijs, die de onafhankelijkheid van zijn land vroeg. Van bij de aanvang van dit colloquium bestormt men de tribune...Men slaat M. met een stoel, ontruikt hem het schrift, waarin hij de originele brieven van F; had ingebonden, men gooit dit schrift in de zaal waar de brieven worden verstrooid op de vloer.

M. biedt geen weerstand. Wanneer hij later de brieven zal terug in handen hebben zal hij op de kaft van dit schrift het volgende schrijven:

"Dit boek is met de voeten getreden op 17 februari 1958 in het diocesaan studentenhuis door ordeverstoorders die wilden verhinderen dat ik zou spreken over Charles de Foucauld. Ze gaven mij kaakslagen en een vuistslag onder het rechter oog, omdat ik de hand van Masmoudi had gedrukt, die zich als niet gespecialiseerde beschouwde in de zaken van Hongarije (kardinaal Mindszenty).

Tenslotte werden die ordeverstoorders naar buiten gedreven en dan heb ik gesproken, daarna Carrouges en Barrat en ook eerwaarde heer Six, en ik mocht besluiten... De postulator

E.P.Coudray heeft me zelfs niet de hand gedrukt. En mijn gasten hebben zelfs geen poging gedaan om tussen te komen en mij te beschermen."

Dat incident zal M. sterk tekenen. Men weet dat hij doodsbedreigingen kreeg tijdens de oorlog in Algerije; ongetwijfeld moet hij gedacht hebben dat hij gedood zou worden, zoals Foucauld. Zoals F. heeft hij gedurende zijn ganse leven de marteldood gewenst; hij deed dit op een klare wijze, zonder een zweem van zelfdoding maar als een wens die gepaard ging met het verlangen naar een leven in volmaaktheid.

Dat is volgens hem een "ontruikt worden aan de aarde, een soort van uiteenrukking. (écartèlement). Alleen God kan hem brengen tot het martelaarschap, dat hij sedert veertig jaar verlangt.."Wie het kruis van Jezus heeft aangeraakt kan zich niet meer ontdoen van het verlangen op dat kruis te sterven.

Hij maakt een theologische band tussen eucharistie en martelaarschap.

"Een zeer grote genade die F. mij leerde kennen is dat men elke morgen moet communiceren alsof ik als martelaar zou sterven "De mis moet meer zijn dan een formalistische en conventionele herdenking van zijn doodstrijd. Laten we verlangen om te sterven met Hem en zoals Hij."

Massignon zal gans zijn leven dit martelaarschap – op een waakvlammetje – kennen: een geloofsleven dat zich afspeelt in de woestijn en in de nacht. M spreekt over de "afwezigheid" van God.

Ook F. had het mystieke voorgevoel dat niets z'n doel zou bereiken zonder zijn dood, buiten zijn dood om. Bekering, die van 1886 en de bekering ook van elke dag was in de ogen van F. een vervanging van het martelaarschap. De parabel van "de graankorrel die in de aarde valt en sterft "zal hij vanaf Nazareth 1898 vaak herhalen en dat tot aan zijn dood. "Wanneer de graankorrel die in de aarde valt niet sterft, dan blijft hij alleen; wanneer hij sterft, draagt hij veel vrucht. Ik ben niet gestorven, daarom ben ik alleen. Bid voor mijn bekering, opdat ik, door te sterven vruchten zou dragen"(1904).

Johan Goemaere

gezondheidsperikelen, omdat je er geen excuus van gemaakt hebt om na te laten te doen wat je altijd deed en je stond letterlijk klaar voor de reis. Toen ook heb je getuigd voor je vriendschap voor Jezus en je volle vertrouwen in de Vader die werkt zonder einde. Dank, Paco, omdat je een boezemvriend was en bent, vriend van de vrienden en broeder die alles gegeven hebt zonder medailles of applaus te verwachten.

Aurelio Sanz, priesterfrat van Murcia.

BEZINNINGSTHEMA VOOR DE LEVENSHERZIENING (ONS VANUIT EUROPA MEEGEGEVEN)

- Beginnen met het lezen en spreken over het Woord Gods: 2 Kor 12,9-10
- Nadien uitwisselen over de vragen:
  - *Charles de Foucauld: Het licht van de Afrikaanse woestijn dat vandaag onze Europese woestijn verlicht! Hoe onthalen wij dit licht en hoe komt het onze priesterdienst verrijken.?*
  - Welke aspecten van de spiritualiteit van Charles de Foucauld verrijken vandaag ons persoonlijk leven en onze priesterlijk dienst? Welk impact heeft dat op de Kerken van Europa en de priesters in het bijzonder?
  - De ervaring van de kerk in Afrika vandaag (de kerk van zwart Afrika met zijn missionair dynamisme, maar ook de Noord-Afrikaanse kerk, klein, zwak en dikwijls vervolgd.) Welk positief getuigenis ontvangen wij van deze Kerken? Welke les ontvangen wij mogelijks eruit voor onze Kerken van Europa?
  - *Hoe kunnen wij de geest van armoede en stilte beleven in het lawaai en de rijkdom van onze Europese steden? (zie de spiritualiteit van Charles de Foucauld)*
- De economische crisis waarin wij verzeild zijn maakt ons bewust van de kwetsbaarheid van ons economisch systeem waarop onze westerse samenlevingen zijn gebouwd.
- De vervuilingen en de klimaatveranderingen doen ons de grenzen bereiken van een oververbruik van natuurlijke bronnen. Onze algemene verantwoordelijke, Abraham Apolinario, schreef ons met Kerstmis 2007: “ In de brief van Brazilië zeiden we ‘dat een dieper engagement met het evangelie en een eenvoudig leven essentieel is. Dat brengt ons tot een diepere liefde en aanwezigheid in het leven van ons volk, bijzonder in nabijheid van de armen.’ Een meer rechtvaardige en veilige wereld zal niet mogelijk zijn zonder een

grotere soberheid van leven. De levenswijze van Charles de Foucauld nodigt ons ook uit tot deze grotere eenvoud van leven.

-Concreet: welke veranderingen hebben we reeds beslist in onze levenswijze en ons verbruik? In welke domeinen kunnen we eenvoudiger leven?

- Welke zijn de middelen die we inzetten in ons overdruk leven om er stilte te vinden waaraan we zo'n nood hebben om ons menselijke en geestelijk te herbronnen? (woestijntijd, retraite, aanbidding...)? Welke moeilijkheden ondervinden wij hierbij?

“BIDDEN” MET CARLOS NOYEN

In de laatste dagen van december 2009 kwam de Vlaamse priesterfraterniteit samen om een nieuwe verantwoordelijke te kiezen voor de eerstvolgende 6 jaar, maar ook om het jaar in bezinning af te sluiten.

Carlos wekte onze aandacht met de dagelijkse portie ‘liefde is...’ in de krant.

Waarom zouden we niet proberen op dezelfde manier ‘bidden’ te definiëren?

Hij kruide aldus zijn twee conferenties met een aantal one-liners (de tekeningskes ontbreken hierbij).

We noemen er enkele op:

-bidden is een verbond met God beleven.

-bidden is ‘le temps du désir’.

-bidden is een stroom van leven

-bidden is ontmoeting

-bidden is ebbe en vloed.

De moderne mens is op zoek.

Na de drukte wil hij stilte en rust vinden met zichzelf, maar God ligt nog een trapje te hoog op zijn zoektocht.

Hij is als een geblinddoekte op zoek naar de grote Onbekende.

Juist daarom is geloven iemand beminnen in het duister (Ingmar Bergmann).

Het doel van het gebed is niet enkel tot stilte te komen, maar om zijn relatie met God (verbondsgedachte) te verdiepen.

Het formulegebed is goed, als het uit het hart komt en niet enkel van de lippen stroomt.

Het gebed wil wortel schieten in het hart, tot het een stroom van

leven wordt binnen ons bereik.

Anselm Grün noemt bidden: "Alles zeggen wat in mij opkomt, mijn werkelijk leven ter sprake brengen, opdat gebed mij zou bevrijden".

En Kardinaal Newman: "We moeten zo spreken tot God die luistert, dat wij gaan luisteren naar God die spreekt".

De spreker wou ons ook een praktische leidraad geven, omdat bidden niet altijd zo gemakkelijk is.

- ons beperken in aantal woorden,
- smaak vinden in woorden uit de Schrift, die inspireren,
- het woord vraagt stilte, de stilte een woord,
- 'stro op het vuur werpen': het vuur in ons voeden met een passende zin, bv. gebruik maken van het gebed van geestelijke voorgangers zoals een zinsnede uit het gebed van Ch. De Foucauld,
- 'inspelen op genade'(A.Louf): van het moment van de genade gebruik maken,
- 'God spreekt tot mij in mijn diepste gedachten'; toch mij niet laten begoochelen met pseudo-mystiek,
- gedachten van God geven vrede, gedachten van onze schaduwzijde brengen onrust.

Toch blijft voor mij het adagium van G.Gezelle gelden: "Leer mij, arme dwaas, hoe dat ik bidden moet".

Bidden doorheen het leven doet ons beter naar God luisteren.

Rovaro

DANK AAN KAREL GOOSSENS

Op woensdag 7 januari heeft onze medebroeder Karel Goossens in de RVT te Waarschoot waar hij aalmoezenier is de ziekenzalving ontvangen. Hij heeft zelf het initiatief genomen om ons uit te nodigen om samen met vrienden en de zusters deel te nemen aan de viering in hun kapel. Pater Frans De Maeseneer, redemptorist en zijn medestander in De Pinte waar Karel pastoor was, is in de eucharistie voorgegaan en heeft de zalving toegediend. Hij koos het evangelie van Johannes waarin de Opgestane Petrus roept en omgordt om zijn schapen te weiden met de woorden: 'Volg Mij!' Zo mocht ik hem zijn stoel opleggen en het kruisje van onze fraterniteit laten overhandigen. Het was voor hem en voor ons een ingetogen Paasgebeuren zoals Karel het zelf wilde: 'Het is feest!' Zo vertelde het ook pater Frans als inleiding op het Onze Vader: " Que ta volonté

soit fête!" Want zo schreef het een kleine jongen in de godsdienstles ergens in Frankrijk. Nadien werd er onder vrienden verder nog heel hartelijk gepraat bij een kop koffie of thee.

We danken Karel heel hartelijk voor zijn jarenlange inzet als verantwoordelijke voor onze frat en wensen hem die feestelijke ontmoeting met onze grote Broer en Heer ten volle toe!

Dries van Ootegem en Toon Van Cauter namens de Gentse frat.

IN MEMORIAM

Op 29 april 2008 stierf **Antoon Desmet**, priester van het Bisdom Brugge, en al een aantal jaren lid van de priesterfraterniteit.

Ik vroeg aan Jacques Lobeau (Wenduine), die Toon gedurende jaren van nabij heeft gekend, onder meer in het kader van de fraterniteit, een 'in memoriam' te schrijven voor de fraterniteitsbrief.

Dankjewel, Jacques, voor je spontaan positief antwoord, dat hieronder te lezen is.

Daarna volgen enkele fragmenten van de tekst op het gedachteniskaartje.

Marc Demeulemeester, Wevelgem.

'Op woensdag 7 mei 2008 namen wij in de Brugse kathedraal afscheid van onze goede broeder Antoon. Monseigneur Vangheluwe ging in deze dienst voor, in aanwezigheid van zovelen die Toon diep erkentelijk zijn voor zijn voorbeeldig leven.

Antoon behoorde tot de generatie van mensen die gedurende de oorlogstijd 40-45 als adolescenten een zeer grote steun gehad hebben aan de collegepriesters en leraars die hen nabij waren in soms angstige momenten, met vragen als: 'Hoe zal dit eindigen en waar gaan we naartoe?' Hierbij werden we vooral gedragen door een KSA-beweging met figuren als Kanunnik Dubois, E.H.Verhelle, E.H.Vyncke enz.

Antoon werd dan ook 'ridder' in de KSA, een jaar voor zijn intrede in de afdeling filosofie van het Kleinseminarie te Roeselare in 1946.

Priester gewijd in 1952 werd Toon als 'surveillant' in het college te Veurne oprecht gewaardeerd door collega's en studenten. Bezielde met wijsheid, levensvertrouwen en humor ging hij verder in het leven. Hoeveel mensen heeft hij ook in zijn verdere levensopdrachten niet ondersteund in situaties waar zij bij hem eens hun hart konden luchten.

Hij is ook een bezielende figuur geworden in de priesterraad van het Bisdome Brugge.

Een aantal jaren geleden werd hij lid van onze priesterfraterniteit in Assebroek-Brugge. Hij kon eerst zó goed luisteren naar de boodschap van het Evangelie en naar het commentaar van de medebroeders. Op zijn manier kon hij daarop inspelen met een inspiratie die iedereen in eigen hart opnam. Wij zijn hem daarvoor heel heel dankbaar.

Aangetast door een steeds verder schrijdende ziekte, fysisch én mentaal, heeft Antoon in alle stilte geleidelijk afscheid genomen van een zeer actief priesterleven, naar een aanwezigheid in stilte en afhankelijkheid, waar hij met hart en ogen een getuige bleef van een liefde en vriendschap, van bevestiging naar de andere toe, van een stralende blik.

Wij zijn ervan overtuigd dat Antoon verder leeft bij de Heer Jezus, en ons oproept om in de fraterniteit in vrede en vreugde te leven met elkaar.

Dankuwel, Antoon!

IESUS
+
♥
CARITAS

'Gezegend hij die zich geroepen wist om mens voor mensen en man van God te zijn als priester, raadsman, tochtgenoot, als broer of vriend of heel gewoon als nonkel Toon.

Gezegend hij die velen heeft gezegend, man van geloof 'die op de Heer zijn hoop stelt', man met een hart die in het spoor van Jezus, zijn inspiratiebron, getracht heeft onvoorwaardelijk lief te hebben.

Gezegend hij die zich liet dragen door de Geest, een geestelijk mens die menswording ten diepste heeft betracht.

Gezegend hij die op zijn laatste weg, zijn kruisweg, de zegen van nabijheid mocht ervaren, de Geest herkennen kon in lieve medemensen.

Gezegend die zijn Pasen en zijn Hemelvaart in volle lente vieren mocht en eindelijk thuis mag komen bij zijn God, naar wie hij heeft verlangd een leven lang'.

Eddy Lagae

DENIS SEKEMANA

Er is een brief toegekomen van een priester Alfons Nkusi, een neef van Denis Sekemana. Hij dankt voor de bijdrage die we reeds gedaan hebben voor Denis, en schrijft dat Denis zich niet laat ontmoedigen. Hij bidt veel en bemoedigt de priesters in hun apostolaat. Hijzelf zet zijn pastorale taak verder als gevangene. Hij voelt zich niet verslagen.

In een recent kaartje van de zusters van St Vincentius staat er dat het regime voor Denis verstrengd is, omdat de bezoekersregeling ingeperkt is. Maar hij blijft een blijde getuige voor zijn medegevangenen.

PAASRECOLLECTIE

Beste confrater,
 je bent van harte uitgenodigd op de recollectie die aanvangt op
zondag 29 maart om 16 uur en op maandag 30 maart om 16 uur
 eindigt.
 Liefst maak je de volledige recollectie mee.

De twee inleidingen worden verzorgd door **Capucijn Jan Wouters**
 Thema: Franciscus en br. Charles toen en nu.
 Je mag gerust priesters niet-leden van de fraterniteit uitnodigen.

Plaats: Abdij Roosenberg, Oudeheirweg-Heide 3, 9250
 Waasmunster (E17 Gent- Antwerpen, afrit 13 richting Waasmunster,
 eerste 'straat' rechtsaf, wat verderop aan de linkerkant) telefoon: 03
 772.33.92.

Meebrengen: eventueel lakens, brevier, muziekinstrument.
 Om in te schrijven kan je bellen, onderstaande strook opsturen, faxen
 of mailen naar:
 Jan Sevenhant,
 Kerkstraat 20, 8570 Anzegem.
 Tel. 056/68 81 33 Fax. 056/77 21 06
 jan.sevenhant@online.be

(Onverwachts afzeggen op zelfde tel./fax of naar de zusters van
 Waasmunster op bovenstaand telefoon). Met dank voor je stiptheid.

Ondergetekende,
 Schrijft in voor de Paasrecollectie in Waasmunster.
 Stip aan indien nodig:

- ik blijf niet overnachten
  - ik blijf in geval van plaatstekort niet overnachten
  - ik kan indien nodig nog... personen meenemen naar huis.
-

NIEUWE VERANTWOORDELIJEN

Tijdens de kerstcollectie werd ik, Jan Sevenhant (rechts op de foto)
 tot nieuwe verantwoordelijke gekozen. Luc Frenay (links op de foto)
 behaalde één stem minder, daarom hebben we afgesproken om
 samen de verantwoordelijkheid op te nemen. Ondertussen hebben
 we de taken verdeeld, op de paasrecollectie zal duidelijk worden wie
 wat doet.

Ik ben pastoor in de federatie Anzegem. Ik bedien sinds 3 jaar de
 parochies Sint-Jan de Doper Anzegem, Sint-Antonius-Abt Ingooigem
 en Sint-Mattheüs Gijzelbrechtegem.

Luc is pastoor in de federatie Poperinge, waar hij de parochie Sint-
 Jan de dooper bedient.

De komende zes jaar zullen wij ons inzetten voor de
 priesterfraterniteiten van Vlaanderen in opvolging van Géry Gevaert,
 Jos De Muynck en Amand De Cock.

Luc Frenay en Jan Sevenhant

KLEINE ZUSTERS

NAZARET IN BOGOTA.

Begin januari vertrokken vanuit Venezuela 4 kleine zusters: Lut, Christ, Sabine en Graciela (die Colombiaanse is), naar de woestijn van de hoofdstad van Colombia, Bogota. Bogota, een miljoenenstad, op een hoogte van meer dan 2000m.

Het is geen verlangen naar een avontuurlijke beleving, naar een "kick". Zij volgen de Ster en weten zich geroepen om in Bogota de menswording van de Liefde verder te zetten op onze Nazaret-wijze. Momenteel leven ze een beetje in kampeerstijl terwijl zij hun nieuwe fraterniteit inrichten. We hopen in een volgend nummer wat meer Nazaretnieuws uit Bogota te kunnen weergeven.

Uit de sterke ervaring van Gods gratuite liefde voor elke mens wie hij ook is, groeit het verlangen die liefde door te trekken in en met de fraterniteit van de kleine zusters van Nazaret in Bogota. Ziehier de "vier" samen met Magda, net voor hun vertrek uit Venezuela.

FOUCAULDFAMILIE

VERSLAGEN 1 DECEMBER VIERINGEN

Vosselaar

Op zaterdag 29 november zijn we met de fraterniteitsleden te Vosselaar samen gekomen om de sterfdag van Br. Charles te herdenken.

Na de eucharistieviering hebben we, bij een natje en een droogje, eerst gezellig wat bijgepraat.

Onze leidraad voor het vervolg van deze avond was de homilie, uitgesproken tijdens de dankmis op 14 november 2005, bij gelegenheid van de zaligverklaring van Br. Charles.

Aan de hand van vier thema's, nl:

de bekering van Charles De Foucauld,
zijn aandacht voor de uitgestoten, en voor het evangelie,
zijn streven en zijn mislukkingen,
en, hoe hij mens was zoals wij,

hebben wij met elkaar van gedachten gewisseld.

In het interview met Wouter Delaere (zie laatste fratbrief) vonden we een mooi aansluitende tekst om deze avond te besluiten: (blz. 4). Laten we er ons van bewust zijn dat we een zeer rijke spiritualiteit meedragen. Foucauld hamert sterk op het "apostolaat van de verborgen goedheid". "Laat ons goed zijn!", als getuigenis naar buitenuit maar bovenal als directe incarnatie van Gods goedheid naar iedereen die de liefde van God nog niet kent.

We hebben deze avond besloten met het gebed van overgave.

Hasselt

In de geborgenheid van de rust die het Bezinningscentrum Herkenrode van Hasselt-Kuringen uitstraalt, kwamen op maandag 1 december twintig leden van de Limburgse Fraterniteitsgroepen samen om de sterfdatum van Charles de Foucauld te gedenken.

Bezieler van de fraterniteitsgroep Omer Boyen verving op een voortreffelijke manier Pater Aloïs Vissers, s.j. die wegens een ongelukkige val weerhouden was. Hij schetste de belangrijkste fasen uit het leven van Charles de Foucauld. Hij stond stil bij zijn woelige jeugd, het gebrek aan discipline en tucht tijdens zijn militaire opleiding, zijn ommezwaai als gewaardeerd geograaf. Hij werd echter "religieus" wakker geschud door zijn omgang met moslims. Hij besloot terug te zoeken naar het christendom en besloot Jezus op radicale wijze na te volgen. Na zijn priesterwijding stond zijn leven

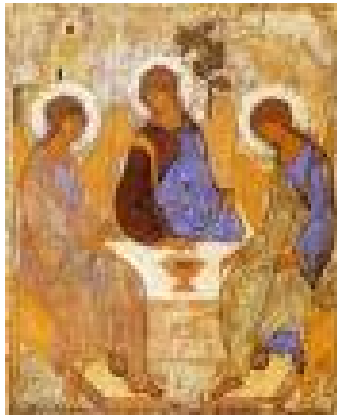

volledig ten dienste van de zeer arme Toearegs in de Sahara. Op 1 december 1916 - bij een twist tussen leden van de Toeareg - werd Charles neergeschoten en stierf. Hij werd zaligverklaard op 13 november 2005.

Na deze korte levensloop overliep Omer de **spiritualiteit** van Charles de Foucauld:

- Leren bidden op het ritme van het leven.
- De eucharistie is het hart van ons leven.
- Het evangelie is richtsnoer van het leven: lees en herlees, alleen of in groep.
- Werken aan versoering: delen met anderen.
- Charles de Foucauld is het symbool van gastvrijheid.
- Charles de Foucauld zet aan om te bouwen aan vriendschap.
- Charles de Foucauld roept op om voorkeur te hebben voor de armen rondom ons.
- Charles de Foucauld nodigt ons uit tot inzet overal waar we kunnen.

In de winterkapel van het klooster werd nog een uurtje samen gebeden en gezongen. Bij een tas koffie en Hasseltse speculaas werd deze jaarlijkse herdenking afgesloten.

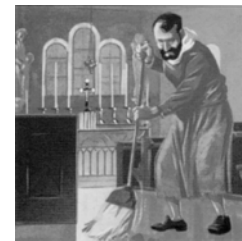

Tuinman bij de Clarissen in Nazareth (aflevering 15)

“Broeder Charles” begint zijn werk als tuinman bij de zusters Clarissen in Nazaret. Maar, zo handig is hij nu ook weer niet. Urenlang zit hij te bidden in zijn ‘tuinhuisje’ of in de kapel. De zusters hebben het al lang door dat ze met geen gewone ‘tuinman’ te doen hebben! De overste van de Clarissen in Jeruzalem heeft over die ‘vreemde tuinman’ gehoord die urenlang bidt. Ze laten Charles met een brief naar ‘Moeder Elisabeth’ gaan in Jeruzalem. Zij ontvangt hem met goedheid en vertrouwen. Aan haar vertelt Charles zijn verhaal over zijn bekering en zijn zoeken als Trappist. Hij vertelt zelfs dat hij een nieuwe orde zou willen stichten. Charles vertrekt vier dagen later terug naar Nazaret. Na lang bidden en nadenken nodigt ‘Moeder Elisabeth’ hem opnieuw uit naar Jeruzalem.

Dichtbij zou hij een klooster kunnen oprichten: zij heeft een heel terrein voor hem ter beschikking. Maar... zou abbé Huvelin daarmee wel akkoord gaan? Hij wil zijn geestelijke raadgever raadplegen. En.. wonder boven wonder, van Huvelin krijgt hij positief nieuws. Nu moet hij op zoek naar medebroeders, want alleen kan je geen klooster stichten. Misschien zijn er bij de novicen van de Trappisten van Akbès waar hij zelf vroeger geweest is. Hij trekt dus naar Akbès. Maar niemand gaat op zijn voorstel in: de kloosterregel is té streng. Dus... Charles herneemt maar weer zijn leven als tuinman bij de zusters in Nazaret. Hij veegt de kapel, beschildert de muren en bidt heel veel. Deze Nazaretperiode duurt drie jaar. Hij bidt met het evangelie van Jezus en maakt veel aantekeningen.

Als jij met vragen zit, vraag je dan wel eens raad aan iemand?

Gebed van overgave

Charles de Foucauld

R. Va-der, ik ver-laet mij op U, doe met mij wat Gij goed vindt.

1. Wat Gij ook met mij doen wilt, ik dank U,
Tot al-les ben ik be-reid, al-les aan-vaard ik. R.

2. Als Uw wil maar ge-schiedt in mij, en in al uw schep-se-len,
niets an-ders ver-lang ik, mijn God, ik leg mijn le-ven in Uw han-den R.

3. Ik geef mij aan U, mijn God, met heel de lief-de van mijn hart,
om-dat ik U be-min, om-dat het voor mij een nood-zaak van lief-de is mij te ge-ven. R.

4. Mij zon-der voor-be-houd op U te ver-la-ten,
met een on-ein-dig ver trou-wen, want Gij zijt mijn Va-der. R.

LIEF EN LEED

Kees Maas overleed te Turnhout op 31 december 2008, twee maanden na zijn vrouw Jeanne. Hij was lid van de lekenfraterniteiten van Charles de Foucauld. Zij zijn de ouders van kleine zuster van Jezus Ria Christina, die nu in Vlaanderen verblijft.

Antoon Clarijs, de vader van Leo, Frans en Toon Clarijs is overleden in Maria Middelaes te Gent op 17 januari. Hij werd geboren te Ijzendijke op 9 oktober 1912 en op vrijdag 23 januari begraven in Sint-Antonius te Gentbrugge. Hij was steeds een eenvoudige ingoede man.

Karel Goossens is op 23 januari overleden in Waarschoot. Hij was een goede vriend en medebroeder in de frat, in het Waasland en lange tijd in Gent. Hij was 69 jaar en ruim 44 jaar priester. De uitvaartdienst had plaats op zaterdag 31 januari om 11 u. in Waarschoot.

Wij bieden de families onze oprechte, Christelijke deelneming aan en gedenken hen dankbaar in gebed!

DATA OM NIET TE VERGETEN

Priesterfraterniteiten

Passiezondag 28 - maandag 29 - dinsdag 30 maart 2009:

Paasreco te Waasmunster met Pater Jan Wouters, capucijn over Francesco (en br. Charles) toen en nu.

Kerstreco te Waasmunster, zondag 26 - maandag 27 - 28

december 2009 met zuster Kristina van Wontergem, abdijs Male over Augustinus.

Retraite van zondag 4 juli tot zaterdag 10 juli 2010 in

Wavreumont, geleid door Pierre Trouillez, priester uit Hasselt, seminarieprofessor.

Seculiere fraterniteit

Donderdag 21 – zaterdag 23 mei 2009: miniretraite in Loppem, met Wouter Deruwe

Zondag 19 – vrijdag 24 juli 2009: vakantieretraite in Heusden-Zolder

Dinsdag 14 – donderdag 23 juli 2009: Europese vakantie te Vaumarcus, Zwitserland.

